

substituere stoffer og materialer, som kan være farlige, eller som i øvrigt kan forringe sikkerhed eller sundhed på arbejdspladsen.

Da alle virksomheder med mindst 5 ansatte skal have en sikkerhedsorganisation, betyder en understregning af, at substitutionsarbejdet er et vigtigt element i denne organisation, en voldsom styrkelse af substitutionsarbejdet.

En vedtagelse af forslaget vil betyde, at arbejdsministeren skal gennemføre en ændring af bekendtgørelse nr. 739 af 22. september 1997 om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde.

Den nugældende bekendtgørelse indeholder ingen krav om, at sikkerhedsgruppen på en virksomhed skal bidrage aktivt til at sikre en løbende vurdering af substitutionsmuligheder.

Sikkerhedsgruppen skal alene deltage i planlægningen og kontrollen af, at arbejdsforholdene er sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige. Som der står i bekendtgørelsens § 36, stk. 2, skal gruppen »herunder kontrollere, at stoffer og materialer kun anvendes ved arbejdsprocesser og metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.«

Heri ligger således ikke, at sikkerhedsgruppen har ret eller pligt til at gå aktivt ind i substitution, men alene, at gruppen skal kontrollere, at brugen af farlige stoffer og materialer sker under betryggende forhold. Dette vil med forslaget blive ændret, så sikkerhedsorganisationen får en helt anderledes aktiv rolle i at forbedre det kemiske arbejdsmiljø.

Det forudsættes, at der i mindre virksomheder uden sikkerhedsorganisation i princippet gennemføres tilsvarende tiltag i et samarbejde mellem ledelse og ansatte.

Til nr. 2

Med ændringen pålægges projekterende og rådgivere at sikre, at et stof eller materiale, som kan være farligt for eller i øvrigt kan forringe sikkerhed eller sundhed, ikke anvendes, hvis det kan substitueres, dvs. erstattes, af en ændret arbejdsmetode, som minimerer brugen af stoffet eller materialet eller gør det overflødigt at anvende, eller subsidiært kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale.

Forslaget indeholder således to ændringer i forhold til gældende praksis, hvor projekterende og rådgivere i dag ikke er pålagt noget ansvar for at sikre substitution, hvor dette kan gennemføres. Dels indføres et sådant forebyggende krav til projekterende og rådgivere, dels skal substitutionsområdet ikke alene omfatte

valg mellem konkrete stoffer og materialer, men også en vurdering af, om farlige stoffer og materialer kan undgås eller reduceres ved at benytte andre arbejdsmetoder.

Bestemmelsen vil medføre behov for ændringer i den nuværende bekendtgørelse nr. 501 af 10. maj 1978 om projekterendes og rådgiveres pligter m.v.

Til nr. 3

Sigtet med ændringen er, at samtlige stoffer og materialer, som i dag anvendes på landets arbejdspladser, skal indeholde eller bilægges en fuldt dækkende deklaration over indholdet med henblik på, at såvel projekterende og rådgivere som ansatte har mulighed for at få et dækkende billede af, hvad de enkelte råvarer etc., der anvendes på arbejdspladsen, indeholder af mulige farlige stoffer og materialer - dels for at forebygge, at de lander dér, dels for at give ansatte og sikkerhedsgrupper mulighed for at vurdere substitutionsmuligheder.

Som eksempel på sådanne materialer kan nævnes tonere til fotokopieringsmaskiner, hvor det i dag er umuligt for ansatte at vide, hvad de indeholder, og dermed kræve et andet mærke anvendt. Et andet eksempel er mærkningskravet til trykimprægneret træ. Det nuværende mærkningskrav udløses alene, såfremt træet indeholder arsen og chrom, men ikke bor og kobber, som også er uønskede stoffer ud fra såvel et arbejdsmiljøspækt som ud fra et ønske om beskyttelse af det eksterne miljø. De ansatte svigtes med det eksisterende mærkningskrav.

Til nr. 4

Bestemmelsen medfører en række ændringer i bekendtgørelse nr. 540 af 16. juni 1995 om stoffer og materialer i dennes afsnit om substitution.

Med bestemmelsens stk. 1 indføres, at en ændret arbejdsmetode substitutionsmæssigt ligestilles med erstatning med et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale. Dette vil kunne få betydning for en lang række daglige arbejdsrutiner, hvor der i dag fastholdes dybt betænkelige stoffer og materialer i produktionen, til trods for at det er påvist, at en ændring af arbejdsmetoderne kan udfase brugen af stofferne og materialerne. Eksempelvis at ændre arbejdsmetoderne, så brugen af opløsningsmidler kan erstattes med vand. Den eksisterende substitutionsbestemmelse giver imidlertid ikke de ansatte og Arbejdstilsynet ret til at kræve den alternative arbejdsmetode indført.

Sigtet med bestemmelsen i stk. 2 er at pålægge såvel ledelse som ansatte at gennemføre en løbende vur-